

Анісімова Олена Едуардівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

Херсонського державного університету, Україна

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Організаційно-педагогічними умовами підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії у професійній діяльності визначено такі: розвиток мотивації в майбутніх вихователів до партнерської взаємодії у професійній діяльності; збагачення теоретичного та практичного складників фахової підготовки, зорієнтованими на цілеспрямоване формування готовності до партнерської взаємодії у професійній діяльності; адаптація взаємин учасників освітнього процесу до формату партнерства. Вони покладені в основу розробленої структурно-функціональної моделі.

У науковому трактуванні «моделювання – це непрямий, опосередкований метод наукового дослідження об'єктів пізнання, який ґрунтується на застосуванні моделі як засобу дослідження. Суть моделювання полягає в заміщенні досліджуваного об'єкта іншим, спеціально для цього створеним. Метод моделювання передбачає перенесення знань з моделі на оригінал завдяки суттєвій подібності і несуттєвій відмінності між ними» [1, с. 114].

В педагогічному словнику модель визначено як «штучно створений приклад певного фрагменту дійсності, який відтворює процес, що вивчається, в узагальненій формі» [2, с. 19].

В науці існують різні підходи до педагогічного моделювання: компетентнісний, діяльнісний, системний, особистісно-орієнтований.

Компетентнісний підхід орієнтує процес підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі на здобуття знань, умінь та навичок, що дозволять повноцінно володіти ними у подальшій професійній діяльності. У Стандарті вищої освіти за

спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вони визначені: компетентність загальна (КЗ-6 – здатність до міжособистісної взаємодії); компетентність спеціальна (КС-19 – здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами); програм результати навчання (ПР-05 – здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи; ПР-16 – проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей; ПР-17 – здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками) [3].

Діяльнісний підхід ґрунтується на інтеграції індивідуальної та спільної відповідальності за досягнення результатів, на солідарному об'єднанні зусиль учасників взаємодії. Це спрямовує процес формування партнерських якостей у майбутніх вихователів ЗДО.

Системний підхід передбачає створення сприятливих умов формування вмінь колективної взаємодії, що характеризується складністю, динамічністю, багатофакторністю. Згідно з умовами формування готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії у професійній діяльності передбачено дотримання основних принципів системного підходу: загальна мета фахової підготовки повинна узгоджуватися із конкретними завданнями щодо формування здатності до партнерства; наступність та послідовність всіх етапів професійної підготовки.

Розроблена модель базується на особистісно-орієнтованому підході, що забезпечує можливість усім суб'єктам партнерської взаємодії враховувати індивідуальні особливості; специфічні потреби та інтереси. Саме в такому форматі відбувається прийняття його позиції як активного носія суб'єктного досвіду. В освітньому процесі обов'язково враховується вищезначена суб'єктність.

Орієнтиром і результатом моделі, яка складається блоків (цільовий, суб'єкт-суб'єктний, методологічний, структурно-змістовий, процесуальний, результативно-оцінний) є формування готовності майбутніх вихователів

закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії.

У цільовому блоці моделі сформульовано загальну мету (формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до партнерської взаємодії у професійній діяльності) та завдання процесу (формування в майбутніх вихователів системи переконань, знань, цінностей, поглядів, етичних та естетичних норм; формування професійних комунікативних умінь, які базуються на знаннях про культуру спілкування і професійні комунікативні уміння; формування особистісних якостей, які вбирають у себе психічні процеси, властивості, психологічні стани та зумовлюють індивідуально стабільну форму поведінки майбутніх вихователів у професійній комунікації – особистісно зорієнтоване спілкування, розвиток мотивації до встановлення партнерської взаємодії в професійній діяльності).

Суб'єкт-суб'єктний блок визначає взаємодію учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі освіти, роботодавці-стейкхолдери, представники громадськості, інших освітніх установ).

Методологічний блок передбачає підходи та принципи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії у професійній діяльності, які відбивають загальну концепцію дослідження: формування готовності до партнерської взаємодії (підходи: компетентнісний, синергетичний, інтеграції, праксеологічний, комунікативний, суб'єктний, аксіологічний, акмеологічний, особистісно орієнтований; принципи: системності, цілісності, моделювання, єдності теорії і практики).

Структурно-змістовий блок представлено компонентами готовності майбутніх вихователів ЗДО до партнерської взаємодії (когнітивного, мотиваційно-ціннісного, особистісно-комунікативного, операційно-комунікативного, рефлексивного) та змістом підготовки (освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»; обов'язкові компоненти освітньої програми; вибіркові компоненти освітньої програми; різні види практик; громадська діяльність), які реалізуються за рахунок доповнення змісту навчальних програм обов'язкових освітніх компонент:

«Вступ до спеціальності», «Педагогіка дошкільна», «Теорія і методика співпраці дошкільних закладу з родинами», «Фребельпедагогіка», розроблення навчальних і робочих програм, лекцій, планів практичних занять, завдань до самостійної роботи та методичних рекомендації до них, матеріалів для підсумкового контролю з освітніх компонент циклу вибіркових дисциплін «Педагогіка партнерства», «Організація партнерської взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО»; розроблення програми психолого-педагогічної практики для здобувачів освіти 2 курсу, індивідуальних завдань та методичних рекомендацій до педагогічних практик, виробничої практики, використання навчально-методичного забезпечення дисципліни вільного вибору студентів «Професійно-комунікативна культура вихователя закладу дошкільної освіти», а також застосування низки форм організації освітнього процесу (лекції (проблемні, візуалізації, бесіди, з розбором конкретних ситуацій), практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота, виробнича практика, мікротренінг, коуч-сесія), методів (репродуктивний, проблемний, вітагенного навчання, проєкції, критеріально-орієнтованого навчання, рольові навчальні та ділові ігри, коуч-супровід, тьюторинг) формування професійно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Процесуально-технологічним блоком передбачено етапи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до партнерської взаємодії у професійній діяльності (мотиваційний, пізнавальний, фахово-діяльнісний, рефлексий) та технологічний (методи навчання, засоби навчання (посібники «Партнерська взаємодія як складова адаптації студентів-першокурсників до умов закладу вищої освіти», «Педагогіка дошкільна: взаємодія учасників освітнього процесу. Практикум») , форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, засоби навчання).

Результативно-оцінний блок представлений критеріями готовності (когнітивним, мотиваційно-ціннісним, особистісно-комунікативним, операційно-комунікативним, рефлексивним), показниками та рівнями готовності (високосформованим, достатнім, суперечливим, початковим),

діагностичним інструментарієм.

Отже, структурно-функціональна модель системи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до партнерської взаємодії у професійній діяльності розглядається як упорядкована сукупність функціональних компонентів: цільовий, суб'єкт-суб'єктний, методологічний, структурно-змістовий, процесуальний, результативно-оцінний блоки.

Список джерел:

1. Тверезовська Н.Т. Методологія педагогічного дослідження : навч. посібник. К : «Центр учбової літератури», 2017. 440 с.
2. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Ярмаченка]. Київ : Педагогічна думка, 2001. С. 363.
3. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. Затверджені стандарти вищої освіти. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf>.